

Oskar Sterud

NRKs Supernytt - En livbøye i et stormende medielandskap?

En kvalitativ innholdsanalyse av Supernytt om hvorvidt de fungerer mediedannende for sine seere

Bacheloroppgave i Medievitenskap

Veileder: Daniel Schofield

Mai 2024

Oskar Sterud

NRKs Supernytt - En livbøye i et stormende medielandskap?

En kvalitativ innholdsanalyse av Supernytt om hvorvidt de fungerer mediedannende for sine seere

Bacheloroppgave i Medievitenskap
Veileder: Daniel Schofield
Mai 2024

Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet
Det humanistiske fakultet
Institutt for kunst- og medievitenskap

Kunnskap for en bedre verden

Sammendrag

Begrepet danning fremstår ved første øyekast nokså generelt og altomfattende, men kan i et nøtteskall sies å omhandle prosessen hvor et menneske forenes med samfunnet rundt seg og tilegnes ferdigheter, personlighet, kunnskap og moral som trengs for å fungere i lag med dette samfunnet (Broström et al., 2004, s. 27). Mediedanning viser til hvordan medier kan stå sentralt i en dannelsingsprosess, som i sin tur skal resultere i en mediekompetanse (Frantzen & Schofield, 2018, s. 47). Hvilke ferdigheter er relevant for barn og unge å inneha i dagens medialiserte samfunn? Kritiske ferdigheter stiller seg ytterst relevant for dagens barn og unge. Døgnet rundt eksponeres de for ulike budskap, i ulike format, med ulik grad av troverdighet. Kritiske ferdigheter er avgjørende for å fordøye disse på en god og ansvarsfull måte. Hvem sitter dog med ansvaret for at barn og unge utvikler slike ferdigheter? «Mediene fungerer som en «parallell skole» for barn og unge» skriver medieforsker Soilikki Vettenranta (Vettenranta, 2017, s. 39). NRKs Supernytt er et eksempel medieinnhold for norske barn og unge. I tillegg har de som statlig finansiert presse et oppdrag og ansvar ordført gjennom NRK-plakaten, blant annet å fremme barns utdanning og læring (NRK-plakaten, 2024). Dermed kan det være interessant å analysere hvorvidt de fungerer mediedannende med vekt på kritiske ferdigheter.

Abstract

The concept of bildung appears initially quite general and all-encompassing, but can, in a nutshell, refer to the process whereby individuals unite with the society around them and acquire the skills, personality, knowledge, and morals necessary to function within that society (Broström et al., 2004, p. 27). Media bildung refers to how media can play a central role in an individual's process of bildung, which in turn should result in media competence (Frantzen & Schofield, 2018, p. 47). What skills are relevant for children and young people to possess in today's media-saturated society? Critical skills prove highly relevant for today's children and youth. Around the clock, they are exposed to various messages, in various formats, with varying degrees of credibility. Critical skills are crucial to handle these messages in a good and responsible manner. However, who bears the responsibility for ensuring that children and youth develop such skills? "The media function as a 'parallel school' for children and youth," writes media scholar Soilikki Vettenranta (Vettenranta, 2017, p. 39). NRK's Supernytt is an example of media content for Norwegian children. Additionally, as a public funded press, they have a mission and responsibility outlined in the NRK mandate, including promoting children's education and learning (NRK-plakaten, 2024). Therefore, it may be interesting to analyze how they serve to educate about the media with a focus on critical skills.

Innholdsfortegnelse

Introduksjon	3
Kritiske ferdigheter og nyheters naturlige kritiske form	5
Teoretisk rammeverk	6
<i>Klafki og kategorial danning</i>	<i>6</i>
<i>Humboldt og Fauskevåg om ansvarliggjøring</i>	<i>7</i>
<i>David Buckingham og kritisk mediekompetanse</i>	<i>8</i>
<i>Samlet om en kritisk mediekompetanse.....</i>	<i>9</i>
<i>Aktiv eller passiv? Beskyttende eller forberedende?.....</i>	<i>10</i>
Kvalitativ innholdsanalyse.....	10
<i>Redegjørelse av metode</i>	<i>10</i>
<i>Punkt 1: Definerings av målgruppe og valg av innhold</i>	<i>13</i>
<i>Punkt 2: Verbale og visuelle virkemidler</i>	<i>14</i>
<i>Punkt 3: Hvem sitter med autoriteten?</i>	<i>16</i>
Drøfting og konklusjon	17
<i>Supernytt sett i lys av Klafkis og Humboldts teorier.....</i>	<i>17</i>
<i>En livbøye i et tredelt skille</i>	<i>19</i>
Litteraturliste	22

Introduksjon

Det er liten tvil om hvilken rolle medier spiller i våre liv i dagens samfunn. Vi er omringet av medier døgnet rundt, hvor vi blir eksponert for ulike budskap i ulike format. Hvordan er det å vokse opp i dette medialiserte samfunnet? Barn og unge er hyppige medieforbrukere på lik linje med samfunnets voksne borgere. Ifølge Medietilsynet bruker 40% av barn mellom 9- 11 år TikTok, samt hele 90% bruker YouTube (Medietilsynet, 2022, s. 4). Hvordan er barn og unge utrustet til å håndtere disse uttrykkene de daglig eksponeres for? Hvilke ferdigheter burde dagens barn og unge inneha for å fungere som sunne og aktive deltakere i samfunnet? Og hvem sitter med ansvaret for at en slik kompetanse faktisk blir utviklet?

Den første tanken faller på skolen. Ifølge Utdanningsdirektoratet har skolen både et utdannings-, men også et danningsansvar ovenfor samfunnets barn (Utdanningsdirektoratet, 2017, s. 9). Danning kan sies å omhandle prosessen hvor mennesker forenes med samfunnet rundt seg og tilegnes ferdigheter, personlighet, kunnskap og moral som trengs for å fungere i lag med dette samfunnet (Broström et al., 2004, s. 27). Hvilke redskaper burde barn og unge ha i sin verktøykasse for å fungere i takt med dagens medialiserte samfunn? Her er begrepene medie- og digital danning relevante. Begrepene viser til hvordan medier og digitale verktøy kan inngå i en danningsprosess, som dermed skal resultere i en mediekompetanse (Frantzen & Schofield, 2018, s. 47). Hvilke ferdigheter og perspektiver denne mediedanningen, og senere mediekompetansen, burde inneholde er dog debattert. I tillegg, gjør ikke den hurtige teknologiske utviklingen begrepene noen tjeneste, da det stadig introduseres nye teknologier og aspekter ved media som påvirker hvilke ferdigheter en burde inneha. Det norske skoleverket har forsøkt å utvikle seg i takt med denne teknologiske utviklingen. Historisk sett har fokuset skiftet fra beskyttelse til forberedelse, og fra undervisning *om* medier til undervisning *med* medier (Frantzen & Schofield, 2018, s. 67). Men etter at Kari Nessa Nordtun overtok stafettpinnen som kunnskapsminister høsten 2023, kan det virke som trenden igjen snur mot beskyttelse og regulering fremover forberedelse. Nordtun og kunnskapsdepartementet tar til ordet for et totalt mobilforbud i den norske grunnskolen (Utdanningsdirektoratet, 2024, s. 2). Ved innføre et slik forbud kan en stille spørsmål om skolen nå frasier seg deler av ansvaret for å danne elevene til velfungerende samfunnsborgere. I stedet for for å forby mobilen totalt, burde ikke skolen heller lære opp elevene i hvordan man konstruktivt og kontrollert håndterer og

forholder seg til medieteknologien i hverdagen? Dette ansvaret kan dermed falle over til tiden utenfor skolen og foreldrenes skuldre.

Uavhengig om skolen frasier seg dette danningsansvaret, er det viktig å fremme mediedanning på arenaene utenfor skolen. Hvilke faktorer på hjemmebane og fritid kan bidra positivt i en mediedannende forstand? Kan mediene i seg selv fungere mediedannende? «Mediene fungerer som en «parallell skole» for barn og unge» skriver Soilikki Vettenranta (Vettenranta, 2017, s. 39). Et eksempel på medieinnhold for norske barn og unge er NRKs nyhetsprogram for barn, *Supernytt*. Supernytt ble lansert i 2010, og har siden den tid høstet priser for deres nyhetsformidling for den yngre generasjonen (Lorgen, 2019, s. 2). Senest, ble de tildelt Samfunnssikkerhetsprisen i 2023 av Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap (DSB, 2023). Ut fra NRK-plakaten, et statlig dokument som viser til rikskringkasterens ansvarsområder, skal NRK bidra til utdanning og læring for barn og unge (NRK-plakaten, 2024). Derfor kan man stille spørsmål om NRK og dermed Supernytt har et danningsansvar på lik linje med skolen. Om dette er tilfelle, er det interessant å analysere hvorvidt Supernytt bidrar til dette. Og enda mer bestemt mediedannende med vekt på kritiske ferdigheter. At samfunnets yngre borgere blir utrustet med slike kritiske ferdigheter har demokratiet og staten i seg selv interesserer i da det kan bidra til en mer våken og samfunnsengasjert befolkning, som i sin tur kan resultere i et mer demokratisk og rettferdig samfunn. Denne oppgavens formål er dermed å belyse hvordan mediedanning kan forekomme utenfor skolens grenser og problemstillingen lyder:

«Hvordan fremmer Supernytt kritiske ferdigheter slik at de fungerer mediedannende for sine seere?»

Problemstillingen vil bli besvart gjennom et teoretisk rammeverk bestående av teorier om danning og mediedanning. Deretter gjennom en kvalitativ innholdsanalyse av seks Supernytt-sendinger. Avslutningsvis settes teori og empiri fra analysen sammen i en drøfting om hvorvidt Supernytt fungerer mediedannende for sine seere. Først er man dog nødt til å spesifisere kritiske ferdigheter, samt forstå den naturlige kritiske formen nyheter i seg selv innehar.

Kritiske ferdigheter og nyheters naturlige kritiske form

I lys av teoretikere som David Buckingham, Svein Østerud og Daniel Schofield er min forståelse at kritiske ferdigheter innebærer å kunne stille seg spørrende, for eksempel til noe mektig og veletablert i samfunnet, eller kjappe og enkle formuleringer en møter i hverdagen. (Østerud, 2018, s. 74) (Buckingham, 2003, s. 177) (Schofield, 2018, s. 155). Mer eksplisitt kan slike ferdigheter være kritisk tekning, kritisk dømmekraft eller kildekritikk. Sistnevnte, kildekritikk vil være denne oppgavens hovedfokus. Ved første øyekast kan kildekritikkbegrepet fremstå nokså snevert, det henviser til å være kritisk til kilder. Likevel, er kritisk tekning og kritisk dømmekraft nært beslektede begreper som ofte inngår under samme prosess. Derfor omtales *kritiske ferdigheter* hyppigst i denne oppgaven. Kritiske ferdigheter er derimot ikke kun viktig fra et mottakerperspektiv, men også helt avgjørende fra et avsenderperspektiv.

Å forholde seg kritisk er selve essensen til nyheter og pressen. Pressen er kjent som den fjerde statsmakt og skal fungere overvåkende ovenfor staten og samfunnet. For å oppnå dette må pressen forholde seg kritisk, ofte ved å stille spørsmål fremfor å presentere svar. Samtidig, skal pressen fungere informativt og demokratiserende, slik at befolkningen blir opplyst og samfunnsengasjerte. Likens, er underholdningsaspektet viktig for nyhetene, særlig de siste tiårene. Neil Postman advarte allerede på 80- tallet om at underholdning ville få en mektigere plass enn informasjon i takt med utviklingen teknologien og massemediene bød på (Okwir & Nuur, 2022, s. 74-75). Internett og sosial mediers inntog og deres egenskaper som hurtighet, tilgjengelighet og personlig tilpasning, har ikke gjort denne underholdningsfaktoren noe mindre viktig (Okwir & Nuur, 2022, s. 76-77). Begrepene «infotainment» og «edutainment», viser også til at underholdning har blitt en viktig faktor i formidlingen av informasjon og undervisning (Danesi, 2009, s. 158) (Buckingham, 2000, s. 50). Dagens medielandskap er fylt med uttrykk i forskjellige format med varierende troverdighet. Hvilket innhold som slipper til i dette landskapet finnes det ingen mal på, og slik sett stiller redaktørstyrte medier som nyheter seg i kontrast til andre plattformer som sosiale medier. Redaktøren har et ansvar og er helt avhengig av troverdighet.

Har ikke nyhetene troverdighet vil de ikke tjene demokratiet slik de er ment. Samtidig, kan ikke nyhetene og pressen oppnå fullstendig troverdighet og autoritet, da nærmer vi oss en farlig tendens. Vi er også helt avhengige av at nyheter formidles ulikt, slik kan offentligheten velge

fra forskjellige perspektiver og dermed skape et mest mulig nyansert og fullstendig bilde av en situasjon. Kritiske ferdigheter er avgjørende for å sortere mellom disse forskjellige perspektivene og formuleringene som forekommer i nyhetene, og medielandskapet generelt. Eksempelvis, kan man trekke seg til redaktørstyrte medier for å søke informasjon og bekreftelse, om en skulle bli eksponert for feilinformasjon i sosiale medier. Slik kan Supernytt fungere. Spørsmålet er dog om Supernytt kan bidra i å anskaffe kritiske ferdigheter og dermed fungerende mediedannende? Supernytts målgruppe befinner seg i alderen 8- 12 år. Trenger disse barna en forklarende kanal som beroliger dem i den urolige verden i lever i? Eller trenger de en kanal hvor de kan stille spørsmål og være kritiske?

Teoretisk rammeverk

Introduksjonen over belyser hvilken relevans mediedanning har for barn og unge i samtiden. Totalt sett er mediedanning er todelt begrep som omfatter medier og danning. Førstnevnte, medier, er teknologi som muliggjør kommunikasjon på forskjellige plan. Sistnevnte, danning, omhandler som nevnt prosessen hvor mennesker forenes med samfunnet rundt seg og formes til et fullverdig individ med ferdigheter, personlighet, kunnskap og moral. Interessen for mediedanning, eller danning i seg selv har gjennom tiden vært offer for debatter om hvilke prosesser som faller under fenomenet, hvordan det forekommer, samt hvilke ferdigheter og kompetanse en slik prosess skal resultere i. Grunnet oppgavens problemstilling vies ikke et omfattende område til debattene om danning og redegjørelse av danningsteoriene. Likevel, forsøker jeg i det kommende å forklare essensen i to danningsteorier og hvordan disse kan anvendes opp mot medias rolle i en dannelsingsprosess.

Klafki og kategorial danning

Tar man utgangspunkt i Wolfgang Klafkis syn på danning og hans kategoriale danningsteori kan man trekke interessante koblinger opp mot medier, selv om han selv trakk linjer opp mot didaktikken. Klafki baserte hovedsakelig sin teori på to forståelser av danning, først de materiale danningsteoriene. Disse viser til viktigheten av eksplisitt kunnskap, kultur, etiske verdier og idealer som står sentralt og objektivt i samfunnet, altså materielle goder som skal videreføres til samfunnets yngre borgere. Tilhengere av disse teoriene mente at mennesket først ble dannet da en tilegnet seg disse materielle kunnskapene og verdiene (Straum, 2018, s. 33).

På den andre siden, viser Klafki til de formale danningsteoriene. Disse teoriene omhandler viktigheten av å utvikle ferdigheter og metoder, for eksempel menneskers iboende evner som fysiske styrke, etisk dømmekraft og kreativitet. Med andre ord, setter disse teoriene søkelys på hvordan danning forekommer i det eksplisitte ferdigheter utvikles og aktiviseres (Straum, 2018, s. 34). Ut fra oppgavens kontekst kan man spørre seg om kritiske ferdigheter kan forstås som noe de formale danningsteoriene setter søkelys mot. I sin teori anvender Klafki de materielle og de formale sidene av danning opp mot hverandre.

Anvendt i praksis, forsto Klafki det slik at en gjennom et stykke innhold (det materiale) kunne tilegne seg ferdigheter (det formale) (Straum, 2018, s. 36). I en undervisningskontekst, vil det eksempelvis si når elevene tilegner seg matematiske ferdigheter gjennom arbeid med objektive oppgaver. Danning vil i sin tur forekomme idet øyeblikket elevene innser ferdighetenes muligheter, slik at de bruker de samme formale kunnskapene de brukte på det objektive materiale opp mot sitt eget subjektive materiale. Prosessen som nå oppstår omtalte Klafki som «den dobbeltsidige åpning». Begrepet viser til hvordan danning finner sted når eleven forstår og åpner seg til innholdet hen har foran seg, og på den andre siden hvor stoffet åpner seg og blir forståelig og relevant for eleven, med andre ord en prosess som går begge veier (ibid). Dette omtales også som «det eksemplariske prinsipp», altså hvor eleven forstår noe mer generelt og objektivt gjennom noe konkret og subjektivt (ibid). Det eksemplariske forekommer ved å fremme læringsaktiviteter som er relevante for elevens liv, både nåtid og fremtid (Straum, 2018, s. 40). En slik forståelse av læring og danning kan man oversette mot mediebruk, og nærmere bestemt nyheter. Om et nyhetsprogram formidler en nyhetssak ved å vinkle den mot barna og deres liv kan det da være at selve uttrykket og formidlingen blir mer effektivt, og i sin tur dannende for seerne? Oppgavens kvalitative innholdsanalyse av Supernytt vil senere bidra til å besvare dette spørsmålet.

Humboldt og Fauskevåg om ansvarliggjøring

Wilhelm von Humboldt har også interessante perspektiver vedrørende danning. Humboldt forstod danning som prosessen der enkeltmennesket ble forbundet med samfunnet og verden rundt seg (Fauskevåg, 2018, s. 121). Odin Fauskevåg tar inspirasjon fra Humboldts forståelse, men mener at danning må forstås normativt. Med normativt mener han noe som er forpliktende, noe en kan føle seg ansvarlig overfor (ibid). Med andre ord, vil danning best forekomme ved

normative relasjoner til samfunnet. Videre trekker han denne forståelsen opp mot medier og digital teknologi: «Sjølv om digital teknologi involverer mennesket i verda på mange måtar, er også ein fare for at teknologien gjer oss *mindre normativt deltakande*» (Fauskevåg, 2018, s. 122). Fauskevåg retter her et kritisk blikk og søkelys på hvilke negative konsekvenser som kan forekomme grunnet digitale medier og teknologiens muligheter for ansvarsløs og mindre forpliktende kommunikasjon, dermed mindre normativ.

Likevel, tatt Fauskevågs kritikk i betraktning, legger han og Humboldt fram perspektiver om hvordan medier *kan* fungerende dannende. Det kan være mulig å se Supernytt i lys av Humboldts forståelse, og dermed kan Supernytt bidra positivt i dannelsesprosess ved å formidle viktige nyheter fra samfunnet barna lever i, og i det hele tatt presentere perspektiver, kulturer, historier og nyheter fra verden over. Slik kan altså barna blir forent med verden rundt seg gjennom medierte fremstillinger. En lik forståelse fremmer Vettenranta om nyheter (Vettenranta, 2017, s. 19). Videre kan en reise spørsmål om Supernytt kan bidra normativt dannende for sine seere ved at barn og unge har en kanal de kan engasjere seg og føle seg hørt om saker de bryr seg om. Her snakker vi om en kanal som føres opp mot aktiv deltakelse i samfunnet med en form for dypere substans og verdi, fremover mer tom og meningsløs kommunikasjon på sosiale medier. David Buckingham fant funn som kan knyttes opp mot slik deltakelse i sin analyse av nyheter for barn.

Buckingham og kritisk mediekompetanse

David Buckingham og Len Masterman setter søkelys på kritiske ferdigheter som en del av mediedanningen. De to var hovedsakelig opptatt av undervisningskonteksten i skolen, hvor man snakker om forholdet mellom lærer og elev, men i denne oppgaven vil perspektivene i likhet med Klafkis perspektiver forsøkes å anvendes mot tiden utenom skolen. En tid hvor man generelt kan vise til forholdet mellom barn og voksne personer med autoritet, det være seg en forelder eller en programleder, slik som i Supernytt.

Noen av Buckingham's formuleringer i boken *Media Education: Literacy, Learning and Contemporary Culture* fra 2003 kan sies å være inspirert av Mastermans bidrag, blant annet begrepet «critical autonomy» (Buckingham, 2003, s. 107) (Masterman, 1989, s. 22). Med begrepet ønsket Masterman å belyse viktigheten av kritiske ferdigheter som autonome, noe som

skal fungere selvstendig og naturlig hos barna som anvendes i underbevisstheten. Disse kritiske ferdighetene skulle fungere mot datidens dominerende medieuttrykk i populærkulturen og reklamer, samt skjulte ideologier. Dermed å oppmuntre barna til å forstå og innse hvilken påvirkning media har på dem. I sin tur vil dette gjøre barna mer «mektige» og heve deres autoritet, ved at de kan stå kritisk imot uttrykk som rettes mot dem (Buckingham, 2003, s. 119). Videre er disse kritiske ferdighetene også avgjørende skal barn og unge mestre å opptre selvstendig på en trygg måte i medielandskapet, både ved å gjøre gode valg og begrense dem selv (Buckingham, 2003, s. 177). Dette er et syn han selv argumenterer for 16 år senere (Buckingham, 2019, s. 115). Samtidig, formulerer han utfordringer ved å lære kritiske ferdigheter, som kan resultere i å opprettholde hegemoniske forhold (Buckingham, 2003, s. 110). Disse utfordringene er viktige perspektiver, uten at denne oppgavens omfang tillater å gå dypere inn på dette.

Samlet om en kritisk mediekompetanse

I likhet med Masterman og Buckingham har blant annet også Svein Østerud fremmet viktigheten av kritiske ferdigheter som en del av mediedanningen. Østerud fremmet på slutten av 80- tallet en anbefaling til skolen om å danne elever til å bli kritiske mottakere av medieuttrykk og på den måten legge til rette for aktiv deltakelse i demokratiet (Østerud, 2018, s. 74). Disse formuleringene stemte senere overens med *Mønsterplanen for grunnskolen* i 1987. Mønsterplanen la til ordet å anvende mediene i undervisningen for å fremme kritiske holdninger, samt ansvarlig bruk mot positive formål (ibid). Fra nyere tid, la blant annet Henry Jenkins i 2007 fram sin ide om «21th century skills», hvor han presenterte ferdigheter som er essensielle for å leve i takt med dagens medialiserte samfunn. En av ferdighetene omtaler han som «judgment», som på norsk kan oversettes til dømmekraft og dermed kobles opp mot kritiske ferdigheter (Jenkins, 2007, s. 108). Et år senere presenterte Brit Svoen, inspirert av Jenkins, seks sentrale elementer i den fremtidige mediekompetansen. Blant de seks nevnes kildekritikk som en av dem (Frantzen & Schofield, 2018, s. 61). Daniel Schofield har også vektlagt kritiske ferdigheter i sitt rammeverk for refleksiv danning. Kritisk refleksjon, beskrevet som «identifisere og stille spørsmål ved «det som blir tatt for gitt», samt kritisk evaluering av egne valg og handlinger», står som et av de fem punktene (Schofield, 2018, s. 155). Totalt sett kan man spørre seg om slike kritiske ferdigheter vil føre til mer aktive og ansvarlige barn, og kan dermed knyttes opp mot Humboldts og Fauskevågs perspektiver om ansvarliggjøring.

Aktiv eller passiv? Beskyttende eller forberedende?

Det finnes dog innvendinger mot Mastermans og Buckingham's perspektiver, samt de andre tankene om kritiske ferdigheter over. Medielandskapet har forandret seg drastisk siden deres utgivelser for 20- 30 år siden. På den tiden var en mer fokusert på posisjonen mediebrukere hadde som rene konsumenter, altså man *så* på fjernsyn, *leste* avisen og *hørte* på musikk. Med andre ord, var man mer passive mediebrukere som ikke tok del i noen produserings- eller delingsprosesser. I dagens kontekst er disse produserings- og delingsprosessene mer aktuelle og får mer oppmerksomhet i nye teorier som lanseres. Eksempelvis Vegard Frantzen og Daniel Schofield, som nevnt over. De legger til ordet for en kompleks mediekompetanse med fokus på interaktivitet, deltakelse og produksjon (Frantzen & Schofield, 2018, s. 60). Ferdigheter rettet mot disse aktive perspektivene er absolutt verdifullt, likevel ønsker jeg å sette spørsmålsteget ved hvor aktive brukere dagens barn og unge egentlig er i dagens medielandskap. Ja, barn og unge er del av en massiv delingskultur hvor uttrykk i ulike format veksles mellom dem, men hvor aktive er de i selve produksjonsprosessen? Kritiske ferdigheter er essensielt for å fordøye disse uttrykkene på en god og ansvarlig måte. Takket være teknologien, slik som algoritmer og kunstig intelligens kan en hevde at vi nå beveger oss mot å bli passive mediebrukere igjen, ved at flere uttrykk og informasjon serveres direkte til oss brukere, fremfor at vi aktivt søker det. Videre er også bruken av språkmodeller, som ChatGPT en trussel mot tradisjonelle søkemotorer og kildekritisk arbeid. Vi stiller et spørsmål og blir servert et svar, uten liten form for refleksjon i mellomtiden. På den andre siden, kan dessuten kritiske ferdigheter forstås like aktivt og forberedende som de er passive og beskyttende, eksempelvis gjennom deltakelse, analyse og sammenlikning. Dermed kan kritiske ferdigheter også inngå sammen med mer praktiske ferdigheter under det dagsaktuelle produksjonsperspektivet.

Kvalitativ innholdsanalyse

Metode

Oppgavens metode er som nevnt en kvalitativ innholdsanalyse. Det skal dog nevnes at ble gjort forsøk på en epostutveksling med Supernytts redaksjon. Svarene kom derimot for sent i arbeidsprosessen, og har derfor ikke påvirket analyses funn og er heller inkludert i arbeidet med

teksten. Likevel, velger jeg å legge ved svaret som vedlegg, med ønske om en mest mulig transparent arbeidsprosess.

Den kvalitative innholdsanalysen ble utført på seks selvutvalgte Supernytt- sendinger fra perioden februar til mars 2024. Valget av disse seks sendingene begrunnes i deres relevans opp mot oppgavens problemstilling angående kritiske ferdigheter. Kvalitativ forskning omfatter undersøkelser som går mer i detalj og dypere til verks på et lite analysemateriell, i kontrast til kvantitativ forskning som går bredere og mer generelt til verks på større analysemateriell (Gentikow, 2005, s. 36). «Den oppfatter dem ikke som eksakte og objektive representasjoner av virkeligheten, men som fortolkninger av den», skriver Barbara Gentikow om kvalitativ metode (Gentikow, 2005, s. 37). Med andre ord, vil kvalitativ forskning oppstå i en tolkningsprosess mellom flere parter, for eksempel mellom Supernytt som avsender og til meg som mottaker og fortolker, i denne oppgavens tilfelle. Slik sett, er dette en svakhet i oppgaven og kan kritiseres da tolkningen kan være subjektiv for meg, og ikke stemmer overens med en annen tolkning, for eksempel målgruppens tolkning. I tillegg, kan valget av analysemateriale kritiseres da det ikke er plukket tilfeldige episoder, men heller episoder som vinkles mot min problemstilling. Likevel, mener jeg at metode og materiell legger til grunn for en velfungerende analyse, så lenge en er bevisst på dens mangler.

Rammeverket for den kvalitative innholdsanalysen hentes fra David Buckingham's bok *The Making of Citizens: Young People, News and Politics* fra 2000. Boken omhandler forholdet mellom barn og nyheter, og innholdet kan knyttes opp mot hvordan nyheter kan fungere i en dannelsingsprosess. Som nevnt, kan Buckingham's bidrag fremstå utdaterte. Likevel, mener jeg at det analytiske rammeverket er relevant for min egen forskning da det eksplisitt rettes mot TV-mediet, som Supernytt formidles gjennom. Buckingham analyserer fem forskjellige nyhetsprogrammer for barn og unge, hvor han vektlegger tre punkter:

1. Hvordan programmet definerer sin målgruppe og interesser, dermed hvordan programmet velger saker og hvordan de vinkles.
2. Hvordan programmet når målgruppen gjennom verbale og visuelle uttrykk.
3. Hvilke stemmer og uttrykk i programmet som sitter med autoriteten til å ytre seg. (Buckingham, 2000, s. 37)

Totalt sett spør Buckingham: «To what extent do these programmes seek to empower young people as active citizens?» (ibid). Dette utsagnet viser igjen til rammeverkets relevans opp mot oppgavens problemstilling. Buckingham søker etter å forstå barn og unge som aktive samfunnsborgere, på samme måte som noen av teoretikerne nevnt tidligere (Østerud, 2018, s. 74). Mer detaljert vil analysens første punkt fokusere på hvordan målgruppen defineres gjennom hvilke saker som omtales og hvordan de vinkles. Buckingham anvender begrepet «hard news» for å vise til hvilken tematikk sakene omhandler (Buckingham, 2000, s. 40). Som en motpol kan man ta i bruk «soft news». I denne oppgaven vil begrepene dog omtales som «harde» og «myke» nyheter. Harde nyheter omhandler «tyngre» tema som politikk, krig og økonomi. Myke nyheter innebærer på den andre siden «lettere» saker, for eksempel om kjendiser og populærkultur, slik som tabloid presse er mer kjent for. Videre anvender han begrepene «episodic-» og «thematic framing» om hvordan sakene vinkles (Buckingham, 2000, s. 43). I et forsøk på en norsk oversettelse vil begrepene heretter bli omtalt som «episodiske» og «tematiske» vinklinger. Episodisk vinkling forekommer når saker formidles direkte uten mye bakgrunnsinformasjon. Tematisk vinkling viser derimot til en mer detaljert formidling, for eksempel ved å vise til historikk og lengre hendelsesforløp (ibid). I Buckingham's analyse forekom tematiske vinklinger hyppigere enn episodiske. Hvorvidt dette funnet stemmer overens med Supernytt vil den kommende analysen vise.

Analysens andre punkt vil mer spesifikt vektlegge hvilke virkemidler Supernytt anvender for å henvise seg bedre til sine seere. Buckingham fant i sin analyse at noen av programmene praktiserte mer ungdommelig språk, ofte med mindre avanserte begreper. Han viser også til hvordan kameraarbeidet i noen av programmene. For eksempel ble programmet *Wise Up* ofte produsert slik at det fremsto som om det var filmet med et håndholdt kamera, med andre ord på en mer amatørmessig måte som at barna selv hadde filmet innholdet (Buckingham, 2000, s. 51).

Det tredje og siste punktet i analysen omhandler hvilke stemmer som sitter med autoritet i programmet. Med dette punktet ønsker Buckingham også å se på hvordan målgruppen blir satt i relasjon til de andre kildene som brukes. Er seerne en passiv gruppe som skal opplæres eller fungerer de som en deltakende gruppe med egne meninger? Eksempelvis viser Buckingham til hvordan den voksne programlederen i programmet *First Edition* hovedsakelig sitter med autoriteten, og videre deler denne ut til andre eksperter eller intervjuobjekter i sendingen. Barn

og yngre deltakere i programmet har derimot lavere autoritet som vises gjennom en passiv deltakelse (Buckingham, 2000, s. 47- 48). Buckingham viser til problematiske sider ved en slik fremstilling: «They have to teach, but without appearing unduly “teacherly.”» (Buckingham, 2000, s. 52). Programmene er nødt til å fremstå seriøse med høy autoritet for å oppnå troverdighet, samtidig som de må unngå å snakke *ned* til seerne sine. En slik problemstilling har nok selv Supernytt stått ovenfor. I kontrast, tilegner programmene *Nick News* og *Wise Up* de yngre deltakerne høyere autoritet, som vises gjennom deres evner til å stille seg aktivt deltakende og kritiske til intervjuobjektene (Buckingham, 2000, s. 47-48).

Rammeverket bestående av de tre punktene presentert over vil nå anvendes i en kvalitativ innholdsanalyse av seks utvalgte Supernytt- sendinger.

Punkt 1: Definerings av målgruppe og valg av innhold

Supernytts sendinger er ofte strukturert med en hard nyhet, supplert med flere mindre myke nyheter. I de seks sendingene som ble analysert handlet hovednyheten for eksempel om Julian Assange og WikiLeaks, kvinnedagen, krigen i Gaza og Ukraina, samt norsk innenrikspolitikk som mobilforbud og KI i skolen og innvandringspolitikk. Disse harde nyhetene blir vinklet med en tematisk vinkling, altså blir mye bakgrunnsinformasjon og årsaksforklaringer formidlet. I kontrast til tradisjonelle nyheter, hvor en ofte er nødt til å sitte med forhåndskunnskap for å forstå nyhetens betydning, formidler altså Supernytt en mer helhetlig dekning. For eksempel forklarer de hvorfor Julian Assange sitter fengslet i England, fremfor å kun nevne rettsaken om utleveringen av ham til USA (Evensen, 2024a, 01:57). Gjennom formidlingen av disse harde nyhetene aktualiseres også målgruppen, enten ved å vise til relevans til Norge eller ved intervju av barn og unge. For eksempel i saken om mobilforbud i skolen intervjues barneskoleelever om hva de mener om saken. Samtidig har seerne sendt inn klipp hvor de redegjør for sine meninger (Evensen, 2024f, 02:57). Videre, aktualiseres også målgruppen ved at sendingene om krig og konflikter gjennom en beroligende formidling, mer om dette senere.

I kontrast til de harde nyhetene finner man som nevnt de myke nyhetene. Tematikken i disse segmentene kan sammenliknes med tabloide nyheter, hvor eksempelvis sport og andre fritidsinteresser står sentralt i de seks sendingene som ble analysert. Denne tematikken blir ofte vinklet mer episodisk, med mindre bakgrunnsinformasjon og hovedsakelig om den enkelte

hendelsen. Her blir målgruppen igjen aktualisert, men mer ved at barn og unge er en eksplisitt del av selve nyheten fremfor kun intervju av dem. Slik sett, kan noen av disse mykene nyhetene nærmest fungere som korte portrettintervjuer med barn og unge som driver med en spennende eller annerledes fritidsaktivitet, for eksempel hundekjøring (Evensen, 2024b, 05:59). Igjen aktualiseres målgruppen gjennom programmets værmelding. Disse fungerer slik at seerne selv har sendt inn egne videoklipp hvor de ønsker sitt bosted presentert i sendingen. Videoklippene blir så vist i sendingen. Eksempelvis, kommer tettstedet Moskenes fram i sendingen, som i kontrast aldri ville vært nevnt i tradisjonelle værmeldinger på landsdekkende nyheter (Evensen, 2024c, 00:38). Totalt sett aktualiseres altså målgruppen gjentatte ganger gjennom sendingene, de deltar i intervjuer, sender inn egne videoklipp og deltar i spørreundersøkelser. Analysens andre punkt er også med på å aktualisere målgruppen.

Punkt 2: Verbale og visuelle virkemidler

Sistnevnte om været i analysens første punkt viser også til struktur som gjentar seg i sendingene. Værmeldingen presenteres nemlig først i samtlige av de seks analyserte sendingene. Dette står i kontrast til tradisjonelle nyhetssendinger, hvor de viktigste sakene blir formidlet først og værmeldingen formidles avslutningsvis. En slik struktur kan knyttes opp mot hvor tilfeldig uttrykk ellers blir presentert i målgruppens mediehverdag. For eksempel, kan nyhetsoppdateringen på sosiale medier inneholde alt fra musikkvideoer, til matlagning og deretter plutselig krigen i Gaza, for så matlagning igjen. Med andre ord, er ikke seerne vandt til en fastsatt struktur, hvor det viktigste blir formidlet først etterfulgt av det mindre viktige, slik man ser i tradisjonelle nyhetssendinger.

Hvilke bilder som inkluderes i sendingenes segmenter står også i kontrast til tradisjonelle nyhetssendinger, først når de harde nyheter formidles. I analysematerialet formidles både saker om krigen i Ukraina og Gaza, samt gjengkriminalitet i Sverige. I løpet av disse segmentene brukes aldri grove bilder eller filmklipp som eksplisitt viser vold, bløende mennesker eller lignende. Med andre ord, er Supernytt veldig forsiktige i hvilke kameravisuelle fremstillinger, altså «ekte» uttrykk som brukes, forståelig nok grunnet den unge målgruppen. Likevel, ønsker jeg å rette oppmerksomhet mot at de ellers bruker mye kameravisuelt materiale og lite figurative eller alternative illustrasjoner for å forklare. Segmentene om disse dramatiske hendelsene nevnt over er som oftest fylt med videomateriale av mennesker som befinner seg i konflikten,

utenlandske politikere og krigsskadede områder. De få gangene de tar i bruk alternative illustrasjoner er ved bruk av kart, noe som brukes flittig gjennom hele sendingen for å vise hvor i verden saken stammer fra. Dette kan sies å være er med på å aktualisere saken og sette den i kontekst for målgruppen. På den andre siden, er det derimot andre visuelle virkemidler som brukes når de mer myke nyhetene og de andre segmentene formidles i sendingene.

I sendingenes mindre alvorlige segmenter, formidles ofte med en raskere og mer leken redigeringsteknikk enn i tradisjonelle nyheter. Et godt eksempel er segmentet «Årets lærer», hvor programlederen snakker alene direkte til kameraet, men ved hjelp av aktiv klipping og bevegende overganger med lydeffekter gjøres segmentet mer underholdende og lett fordøyelig (Evensen, 2024e, 06:36). Videre brukes også illustrasjoner i disse segmentene, blant annet store tall eller ord for å understreke noe som blir sagt, eller emojis for å skape en humoristisk undertone for den totale formidlingen. Et eksempel kan man hente fra en værmelding hvor det plutselig regner iskrem over skjermen etter at programlederen har gitt noen seere en utfordring (Evensen, 2024d, 00:39). Samme sending har også et godt eksempel hvor Supernytt tar seg friheten til enda mer inngripende redigering. Ved sendingens begynnelse brukes et klipp fra Debatten med Fredrik Solvang som introduksjon, men plutselig redigeres Supernytts programleders munn inn over Solvang hvor han overtar formidlingen på en humoristisk måte (Evensen, 2024d, 00:10). Denne eksempelet viser også til hvordan programlederens stemme og språk brukes som et virkemiddel, hvor han snakker med en mørk monoton stemme i et forsøk på å etterligne Solvang og hvordan de snakker i «nyhetene». Språket programlederne anvender er i likhet med visuelle virkemidlene mer lekent. Eksempelvis forekommer mer ungdommelige ord som «aight» (Evensen, 2024e, 04:52). I tillegg brukes det ofte lettere og mer generelle begreper i formuleringen, for eksempel ved å omtale FN som en «klubb» og maktpersoner og andre intervjuobjekter for «sjefer» istedenfor deres faktiske stilling (Evensen, 2024e, 02:15) (Evensen, 2024b, 02:57).

Med andre ord, anvender Supernytt en rekke visuelle og audiovisuelle virkemidler. Bruken av disse virkemidlene varierer dog stort fra segment til segment. På den ene siden fremstilles segmentene med de harde nyhetene ofte mer nøkternt, mens på andre siden fremstilles de myke nyhetene og sendingens andre segmenter mer lekent og fylt med virkemidlene nevnt over.

Punkt 3: Hvem sitter med autoriteten?

Analysenes tredje og siste punkt omhandler hvem som sitter med autoriteten i sendingen. Hovedsakelig kan en si at programlederen sitter med hovedautoriteten, samtidig som han lager rom og aktualiserer målgruppen på flere måter gjennom programmet, som nevnt over i analysens første punkt. Gode tilleggseksempler som viser til målgruppens aktualitet selv i de harde nyhetssegmentene, er slik som i programmet fra 27. februar hvor segmentet om krigen på Gaza introduseres ved et innsendt klipp fra en seer (Evensen, 2024e, 01:52). Samme sending inneholder også et segment om Drammens flyktningpolitikk. Av politiske stemmer er det kun lederen for kommunens ungdomsråd som kommer til ordet (Evensen, 2024e, 06:13). Imens blir andre voksne politiske stemmer blir utelatt, for eksempel kommunens ordfører, som blir omtalt, men ikke kommet til ordet. Som nevnt, fungerer også målgruppen svært ofte som intervjuobjekter. I første omgang er dette som nevnt med å aktualisere saken for de andre seerne. Videre, kan en også spørre seg om det bidrar til å øke målgruppens totale autoritet. Eksempelvis i programmet fra 13. februar har de et segment om mobilforbud i skolen. Her deltar målgruppen både som intervjuobjekt, ved innsendte klipp og spørreundersøkelser (Evensen, 2024f, 02:10). Slik sett, kan man spørre seg om disse tre elementene gjør at målgruppen aktivt er med på å forme det totale budskapet som blir formidlet. Dessuten, inneholder programmene en rekke andre segmenter som eksplisitt fungerer basert på seernes deltakelse.

Den deltakende værmeldingen er en av disse segmentene og er gjentakende eksempel. Andre deltakende segmenter i programmet er deriblant «fleip eller fakta» og «dere velger». Her har seerne i forkant gått inn på Supernytts sider og svart på spørsmålet og dermed gitt uttrykk for sine meninger. Førstnevnte, «fleip eller fakta» kan eksplisitt knyttes opp mot kritiske ferdigheter. Her er oppfordres seeren til å aktiv tenkte seg om, og kanskje til og med sjekke andre kilder, før en svarer. Eksempelvis, skal seerne svare på hvilket videoklipp som er skapt med kunstig intelligens (Evensen, 2024c, 08:19). «Dere velger» er også et deltakende segment, men er mer et humoristisk innslag hvor seerne kan velge hvilken sak de vil se, det være seg «aper i Miami» eller «baby- ape i Tsjekkia» (Evensen, 2024f, 07:33). Med andre ord inneholder ikke de samme alvorlighetsgrad som «fleip eller fakta». Det er nettopp denne alvorlighetsgraden som er den varierende faktoren for seernes deltakelse. I de segmentene hvor deltakelsen er høy blant seerne er også alvorlighetsgraden lavere og ofte innehar segmentene en mer myk tematikk. Mens der deltakelsen er lavere, er det de harde og alvorlige nyhetene som blir formidlet.

Selv om deltakelsen fra seerne generelt er høy gjennom hele programmet, er det totalt sett programlederen og de andre voksne i programmet som sitter med autoriteten. Et eksempel på dette vises på programmet fra 19. februar hvor de har et segment om kunstig intelligens i skolen. Her blir skoleelever spurt om hva kunstig intelligens er, men like etter kommer en av Supernytts reportere korrigerer inn og forklarer hva det er (Evensen, 2024d, 03:10). Et enda bedre eksempel forekommer i sendingen fra 7. mars i en sak hvor Supernytt intervjuer PST og Etterretningstjenesten. Her deler programlederen sin autoritet ut til intervjuobjektene, som er «sjefene» for PST og Etterretningstjenesten. De forklarer hvordan situasjonen er i verden og hvilke trusler Norge står ovenfor (Evensen, 2024b, 02:18). Hele intervjuet fremstilles på en svært beroligende måte, med enkle formuleringer og hele formidlingen kan sies å foregå mellom en viten til en uviten. Dette segmentet inneholder ikke et eneste element av deltakelse fra seerne eller noen i målgruppen, noe som gjør at den står i stor kontrast til resten av programmet. Her blir seerne og målgruppen snakket direkte til uten at de får rom til å ytre seg. Programlederen kan her sies å få todelt rolle. På den ene siden, fungerer han som en voksen representasjon eller representant for seerne som intervjuobjektene snakker til. På den andre siden, fungerer han også beroligende ved å avslutte segmentet uten intervjuobjektene til stede. Likevel, oppstår det ikke et klart hierarki hvor programlederen og intervjuobjektene sitter på toppen. En kan si at de snakker *til*, men ikke *ned til* seerne. Gjennom programmene opptrer programlederen på måte som gjør at han oppleves til å være på samme nivå med seerne selv. For eksempel da han plutselig blir ukonsentrert og begynner å tulle i programmet fra 27. februar. I samme sending opplever han også å bli irettesatt av «sjefen» sin (Evensen, 2024e, 07:14). Samtidig, kan denne programlederrollen vise til de problematiske sidene ved Supernytt, og i det hele tatt nyhetsformidling for barn, som i sin tur kan påvirke dannelsesperspektivet.

Drøfting og konklusjon

Supernytt sett i lys av Klafkis og Humboldts teorier

Klafki mente at danningsbest ville forekomme når elevene fikk arbeide med innhold som var relevant for dem selv, både i nåtiden og i framtiden (Straum, 2018, s. 40). I denne oppgavens relevans, kan man forstå det som at kritiske ferdigheter best forekommer når seerne anvender ferdighetene på innhold som er relevant for dem. Her kan Supernytt bidra i positiv forstand.

Eksempelvis, gjennom segmentet «fleip eller fakta» hvor seerne er nødt til å stille seg kritisk til et innhold som er relevant for dem eller vekker en interesse og nysgjerrighet. Dette henger sammen med hvordan Supernytt aktualiserer målgruppen og hvordan de vinkler sakene. De fleste sakene blir kontekstualisert på en eller annen måte mot seerne og målgruppen. I andre omgang kan man spørre seg om dette gjør at de mestrer å forstå sakene bedre og mer helhetlig, nettopp ved å vise til hvordan de angår dem selv. Med andre ord, kan man altså ved aktualisering av seerne og målgruppen, spørre seg om Supernytts innhold kan kalles eksemplarisk hvor det skaper en såkalt dobbeltsidig åpning for seeren, hvor innholdet åpner seg for seeren og seeren åpner seg for innholdet (Straum, 2018, s. 36). En slik forståelse kan også knyttes opp mot Humboldts perspektiver.

Humboldt forstod danning som «prosessen der mennesket blir forbundet med verden» (Fauskevåg, 2018, s. 121). Her kan Supernytt også bidra i positiv forstand, eksempelvis i sendingen fra 22. februar, som viser til geografi og innenrikspolitikk i Norge, sportsnyheter fra Portugal, Julian Assange i England, samt et portrettintervju med den norske paralympiske utøveren Birgit Skarstein. Gjennom sendingen presenteres seerne for en rekke forskjellige saker, perspektiver, kulturer og mennesker verden over. Forbindelsen som her oppstår mellom seer og omverden er dog mediert, dermed lite normativ, noe Fauskevåg som nevnt satte et kritisk søkelys mot (Fauskevåg, 2018, s. 122). Samtidig, kan man ved hjelp av Klafkis perspektiver se på hvordan Supernytt legger til rette for aktiv deltakelse i sine sendinger som en viss grad normativt. Slik sett er Humboldts og Klafkis syn i denne sammenhengen tett knyttet sammen. Humboldts ansvarliggjøring og forbindelse med omverden tar først sted når seerne innser viktigheten av materialet som blir formidlet, som basert på Klafki kan forstås som eksemplarisk, dermed innser seerne sin rolle. Seeren er ikke eksplisitt forpliktet til innholdet, men en kan spørre seg om programmets utforming gjør at seeren føler seg mer implisitt knyttet til samfunnet og verden en lever i. Fauskevågs kritiske blikk mot at medierte forhold ikke er normative hadde vært mer relevant hadde det vært snakk barn som så på nyheter for voksne, da hadde ikke formidlingen vært rettet mot dem. Videre, kan dette knyttes opp mot kritiske evner. Å være kritisk kan forstås som å være aktiv. At seerne og målgruppen aktivt deltar i programmet og formidlingen gjør at de setter seg mer framoverlent i stolen. De er observante, dermed mer kritiske.

Totalt sett kan altså Supernytt sies å fungere dannende, gjennom aktualiseringen av barna kan Supernytts innhold kan forstås eksemplarisk, som også legger grunnlaget for en verdifull og ansvarliggjørende deltakelse. Dette gjør også at barna oppnår en annen posisjon som seer. En posisjon som er aktiv fremfor passiv, dermed også kanskje mer kritisk. Dette kritiske perspektivet legger dog til rette for problemstillinger vedrørende den mediedannende siden.

En livbøye i et tredelt skille

Problemstillingene som etablerer seg omhandler hvor dominerende dette kritiske blikket skal være, fremfor to andre avgjørende aspekter i programmet: informasjon og underholdning. Oppgavens analyse viser at Supernytt vektlegger strategier som gjør at formidlingen fungerer mer effektivt mot sin målgruppe. Deriblant er valg og vinkling av saker, tekstuelle og visuelle virkemidler, samt programlederens funksjon er noen av disse strategiene. Til sammen kan man si at disse strategiene legger grunnlaget for den første problemstillingen, balansegangen mellom informasjon og underholdning. Supernytt ønsker å bruke disse strategiene slik at budskapet blir lett fordøyelig for seeren. Man kan derimot spørre seg om dette kan gi negative konsekvenser for Supernytts legitimitet, ved å gjøre formidlingen mindre «seriøs» og troverdig. På den andre siden, kan man spørre seg om en formidling med mindre virkemidler ville fremstått som mer autoritær og kommunikasjon som gikk ovenfra og ned, hvor programlederen snakker *ned til* seerne istedenfor *med* og *til* dem. Dette er en generell problemstilling ved nyhetsformidling for barn (Buckingham, 2000, s. 52) (Lorgen, 2019, s. 235- 236). Videre, etableres en problemstilling som eksplisitt handler om nyhetsformidling for barn kan inneha et kritisk ståsted.

Om formidlingen skal lene seg mot underholdning eller informasjon påvirker i sin tur hvorvidt de er kritiske. Som nevnt er et kritisk blikk selve essensen for nyheter. Nyheter for barn burde også fungere kritisk og avdekkende, men problemstillingen som etableres omhandler *hvor* kritisk og spørrende en skal stille seg ovenfor disse barna. På den ene siden, burde nyhetene legge til rette for informasjon om samfunnet og omverden slik at de blir interesserte og nysgjerrige, og dermed forhåpentligvis kritiske og engasjerte. På den andre siden, lever også dagens barn i en hverdag hvor de blir eksponert for en rekke forskjellig uttrykk i forskjellige format med ulik troverdighet. Har de istedenfor mer bruk for en forklarende og trygg formidling fremfor en som stiller spørsmål og bidrar til debatt? Ut fra den kvalitative analysen kan man se

at Supernytt operer i grenseskillet mellom et kritisk blikk, underholdning og forklarende informasjon.

Dette grenseskillet kommer til synet gjennom kontrasten mellom de forskjellige segmentene. I de deltakende segmentene og da de myke nyhetene formidles tar Supernytt i bruk en rekke visuelle og verbale virkemidler. Her er aktualiseres saken for målgruppen, samt at de bidrar i selve formidlingen gjennom intervju eller spørreundersøkelser. Den mindre alvorlige tematikken i de myke nyhetene gjør at Supernytt kan tillate og stille seg kritisk. Samt at de kan legge til rette for deltakelse fra seerne, slik at de også kan ytre sin mening og praktisere kritiske ferdigheter. Når vi beveger oss mot de mer harde nyhetene, utformes segmentene noe annerledes. De er mindre deltakende for seeren og formidles mer informativt, nøkternt og beroligende for seeren, eksempelvis i intervjuet med PST og Etterretningstjenesten (Evensen, 2024b, 02:20). Slik sett, kan man si at de harde nyhetene bidrar mindre mediedannende, da de forklarende og beroligende aspektene prioriteres fremfor de kritiske. Det er en kompleks oppgave å være informativ, forklarende og underholdende, samtidig som man stiller seg kritisk, ved formidling for barn, særlig når det gjelder saker som gjelder alvorlige politiske, sosiale og kulturelle aspekter i samfunnet. I verste fall kan det bidra til usikkerhet hos målgruppen og i seg selv gått over til å være en av de uttrykkene barn og unge burde forberedes mot å håndtere i medielandskapet. De behøver enkle forklaringer, fremfor avanserte spørsmål. Supernytts formidling er nødt til å navigere i et tredelt skille mellom et kritisk blikk, informasjon og underholdning. Den kvalitative analysen demonstrerer at Supernytt forsøker på nettopp dette, noe de også til dels mestrer.

Selv om denne oppgaven har sine svakheter som analysens metode og materiell, så håper jeg den fungerer positivt inn i diskusjoner om mediedanning. Basert de omtalte teoretiske perspektivene og den kvalitative analysen kan Supernytt i stor grad sies å være dannende. Klafkis eksemplariske innhold og Humboldts ansvarliggjøring bekrefter også hvordan Supernytts strategier kan fungere mediedannende med vekt på kritiske ferdigheter, ved at seerne innser innholdets viktighet og dermed blir ansvarliggjort og aktiv. Likevel, oppstår det problemstillinger ved den mediedannende siden. På den ene siden finner Supernytt rom for å aktualisere seerne og fremme kritisk ferdigheter i de lettere delene av programmet. På den andre siden, kunne en gjerne sagt at Supernytt skulle stilt seg enda mer kritisk og spørrende om de vanskelige og komplekse temaene, men dette kunne ha fungert negativt og

kontraintuitivt mot programmets unge målgruppe. For idet alvorlighetsgraden og usikkerheten øker, finner Supernytt fram livbøyen og hjelper seerne gjennom et stormende medielandskap ved hjelp av en trygg og forklarende formidling.

Litteraturliste

- Broström, S., Hansen, M., Gundem, B. B., Ulshagen, T. & Sunde, B. (2004). *Didaktikk og dannelse*. Damm.
- Buckingham, D. (2000). *The making of citizens : young people, news and politics*. Routledge.
- Buckingham, D. (2003). *Media education : literacy, learning and contemporary culture*. Polity Press.
- Buckingham, D. (2019). *The media education manifesto*. Polity Press.
- Danesi, M. (2009). *Dictionary of Media and Communications* (3rd edition. utg.). Oxford: Routledge. <https://doi.org/10.4324/9781315705194>
- DSB. (2023). *Samfunnssikkerhetsprisen 2022 til NRK Supernytt*. Departementet for samfunnssikkerhet og beredskap. Hentet 06.02 fra <https://www.dsb.no/nyhetsarkiv/2023/samfunnssikkerhetsprisen-2022-til-nrk-supernytt/>
- Evensen, G (Produsent). (2024a). 19. februar: Nå kommer kunstig intelligens i skolen (Sesong 202402, Episode 13) [Episode i TV-serie]. *Supernytt*. NRK. <https://nrksuper.no/serie/supernytt/MSUM02021924/sesong-202402/episode-13>
- Evensen, G (Produsent). (2024b). 7. mars: En prat med PST og Etterretningstjenesten (Sesong 202403, Episode 5) [Episode i TV-serie]. *Supernytt*. NRK. <https://nrksuper.no/serie/supernytt/MSUM02030724/sesong-202403/episode-5>
- Evensen, G (Produsent). (2024c). 8. mars: Derfor er den internasjonale kvinnedagen viktig (Sesong 202403, Episode 6) [Episode i TV-serie]. *Supernytt*. NRK. <https://nrksuper.no/serie/supernytt/MSUM02030824/sesong-202403/episode-6>
- Evensen, G (Produsent). (2024d). 27. februar: Drammen sier nei til «ikke- vestlige» flyktninger (Sesong 202402, Episode 19) [Episode i TV-serie]. *Supernytt*. NRK. <https://nrksuper.no/serie/supernytt/MSUM02022724/sesong-202402/episode-19>
- Evensen, G (Produsent). (2024e). 22. februar: Færre enn før ønsker å bli lærere (Sesong 202402, Episode 16) [Episode i TV-serie]. *Supernytt*. NRK. <https://nrksuper.no/serie/supernytt/MSUM02022224/sesong-202402/episode-16>
- Evensen, G (Produsent). (2024f). 13. februar: Bør det bli mobilforbud på skolen? (Sesong 202402, Episode 9) [Episode i TV-serie]. *Supernytt*. NRK. <https://nrksuper.no/serie/supernytt/MSUM02021324/sesong-202402/episode-9>
- Fauskevåg, O. (2018). Bidreg digital teknologi til danning? I V. Frantzen & D. Schofield (Red.), *Mediepedagogikk og mediekompetanse: danning og læring i en ny mediekultur* (s. 122- 144). Fagbokforlaget.
- Frantzen, V. & Schofield, D. (2018). Mediepedagogikk og mediedidaktikk. I V. Frantzen & D. Schofield (Red.), *Mediepedagogikk og mediekompetanse: danning og læring i en ny mediekultur* (s. 47- 71). Fagbokforlaget.
- Gentikow, B. (2005). *Hvordan utforsker man medieerfaringer? : kvalitativ metode* (Rev. utg. utg.). IJ-forlaget.
- Humboldt, W. v. (2016). Teori om menneskets danning - Et bruddstykke. *Norsk filosofisk tidsskrift*, 51(3-4), 179-183. <https://doi.org/10.18261/issn.1504-2901-2016-03-04-05>
- Jenkins, H. (2007). Confronting the Challenges of Participatory Culture – Media Education for the 21st Century (Part Two). *Nordic journal of digital literacy*, 2(2), 97-113. <https://doi.org/10.18261/ISSN1891-943X-2007-02-04>
- Lorgen, L. C. (2019). *Nyheter for barn og forestillinger om barndom. Barns erfaringer og Supernytts tekstlige strategier* [The University of Bergen].
- Masterman, L. (1989). *Teaching the media*. Routledge.

- Medietilsynet. (2022). *Barn og medier 2022: Barn og unges bruk av sosiale medier*. https://www.medietilsynet.no/globalassets/publikasjoner/barn-og-medier-undersokelser/2022/Barn_og_unges_bruk_av_sosiale_medier.pdf
- NRK- plakaten. (2024). *NRK- plakaten* (§4h §4i). Regjeringen. https://www.regjeringen.no/globalassets/upload/kkd/medier/nrk_plakat.pdf
- Okwir, S. & Nuur, C. (2022). Viewpoint: Reflections on Neil Postman's "Amusing Ourselves to Death: Public Discourse in the Age of Show Business" (1985) in the context of today's digital social media platforms. *Journal of applied economics and business research*, 12(2), 71.
- Schofield, D. (2018). Digital danning i skolen: Etikk, ansvar og refleksiv kompetanse. I V. Frantzen & D. Schofield (Red.), *Mediepedagogikk og mediekompetanse: danning og læring i en ny mediekultur* (s. 145- 163). Fagbokforlaget.
- Straum, O. K. (2018). Klafkis kategoriale danningsteori og didaktikk: En nærmere analyse av Klafkis syn på danning som prosess med vekt på det fundamentale erfaringslag. I K. Fuglseth (Red.), *Kategorial danning og bruk av IKT i undervisning* (s. 30- 52). Universitetsforlaget.
- Utdanningsdirektoratet. (2017). *Overordnet del - verdier og prinsipper for grunnopplæringen*. <https://www.udir.no/lk20/overordnet-del/prinsipper-for-laring-utvikling-og-danning/?lang=nob>
- Utdanningsdirektoratet. (2024). *Anbefalinger om regulering av mobiler og smartklokker i skolen*. <https://www.udir.no/regelverk-og-tilsyn/skole-og-opplaring/anbefalinger-for-mobilbruk-og-smartklokker-i-skolen>
- Vettenranta, S. (2017). *Krig og katastrofer i media : de unges møte med brutale nyheter*. Fagbokforlaget.
- Østerud, S. (2018). På søken etter mediepedagogikkens teorigrunnlag: Utfordringer i vår globaliserte og medialiserte verden. I V. Frantzen & D. Schofield (Red.), *Mediepedagogikk og mediekompetanse: danning og læring i en ny mediekultur* (s. 73- 104). Fagbokforlaget.

